

BESLUT OM OBLIGATORISK HÄLSOKONTROLL ENLIGT 16 § I LAGEN OM SMITTSAMMA SJUKDOMAR VID HELSINKI SHIPYARD OY:S VERKSAMHETSSTÄLLE

BAKGRUND

Regionförvaltningsverket i Södra Finland har den 12 oktober 2021 fått kännedom om att det vid Helsinki Shipyard Oy:s verksamhetsställe på Skeppsgatan 1 har förekommit covid-19.

Regionförvaltningsverket i Södra Finland har genom sitt beslut (ESAVI/35013/2021) 20.10.2021 förordnat med stöd av lagen om smittsamma sjukdomar alla arbetstagare som vistas på området vid Helsinki Shipyard Oy:s verksamhetsställe att delta i den hälsokontroll som Helsingfors stad ordnar med stöd av 14 § i lagen om smittsamma sjukdomar för att förhindra spridningen av den allmänfarliga covid-19 som orsakas av SARS-CoV-2-viruset.

Detta föreläggande gäller arbetstagare i anställningsförhållande till Helsinki Shipyard Oy, arbetstagare hos underleverantörer till Helsinki Shipyard Oy samt eventuella arbetstagare som på andra grunder vistas på Helsinki Shipyard Oy:s varvsområde. Helsinki Shipyard Oy har sitt verksamhetsställe i Helsingfors stad på adressen Skeppsgatan 1, 00151 Helsingfors.

Föreläggandet skrevs så att det var i kraft under tiden 21.10.2021–31.1.2022.

Genom detta beslut (ESAVI/37717/2021) utvidgas beslutet om obligatorisk hälsokontroll enligt 16 § i lagen om smittsamma sjukdomar som fattades 20.10.2021 till att gälla alla personer som vistas på Helsinki Shipyard Oy:s verksamhetsställe enligt föreläggandedelen.

UTREDNING AV ÄRENDET

Regionförvaltningsverket har tidigare skaffat utlåtanden i ärendet från Helsingfors stad och Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt (HUS) samt från Institutet för hälsa och välfärd (THL).

Enligt ett utlåtande av **överläkaren för epidemiologisk verksamhet vid Helsingfors stad och läkaren som ansvarar för smittsamma sjukdomar Sanna Isosompi** vid Helsingfors stad den 14 oktober 2021 har varvet vid Helsinki Shipyard Oy cirka 1 100 anställda, varav 400 direkt arbetar för varvet och 700 för underleverantörerna. Enligt uppgifter från representanter för Helsinki Shipyard Oy den 13 oktober 2021 arbetade 217 tjänstemän på varvet under den innevarande veckan. Största delen av tjänstemännen arbetade på distans och besökte varvet endast i nödvändiga situationer. Dessutom fanns det 806 anställda, av vilka 171 var direkt anställda vid varvet och 635 anställda hos underleverantörerna. Helsinki Shipyard Oy har ett verksamhetsställe i Helsingfors på adressen Skeppsgatan 1, 00151 Helsingfors.

Enligt utlåtandet har sammanlagt 200 COVID-19-fall konstaterats hos arbetstagarna på Helsingfors Shipyard Oy:s verksamhetsställe mellan den 18 september 2021 och den 13 oktober 2021 (provtagningsdatum). De första fallen kom till Helsingfors epidemiologiska verksamhets kännedom den 21 september 2021. Dessförinnan känner de anställda vid Helsinki Shipyard Oy eller dess underleverantörer till sammanlagt 10 fall för tiden mellan den 30 oktober 2020 och den 6 maj 2021. Man känner inte till någon omfattande spridning i anslutning till dessa.

Enligt utlåtandet erbjuder Helsingfors stad på sin webbplats aktuell information om begränsningar och rekommendationer i anslutning till bekämpning av covid-19. I fråga om covid-19-fall som konstaterats hos arbetstagare vid Helsinki Shipyard Oy eller dess underleverantörer och som kommit till kännedom före den 21 september 2021 har den epidemiologiska verksamheten utrett eventuella personer som exponerats på arbetsplatsen i samarbete med arbetsgivaren. På arbetsplatsen har man inte tidigare konstaterat omfattande smittkluster.

Enligt utlåtandet har den epidemiologiska verksamheten utrett Helsinki Shipyard Oy:s anvisningar och praxis för att förebygga covid-19-infektioner på arbetsplatsen och erbjudit material för att informera underleverantörer och arbetstagare om det smittkluster man fick kännedom om den 21 september 2021. Helsinki Shipyard Oy har uppmanats att noggrannare övervaka användningen av munskydd och ordna arbetstagarnas rörlighet i området så att möten mellan andra än de som arbetar tillsammans blir så få som möjligt, bland annat genom att differentiera verksamheten och dela arbetstagarna mellan de två fartyg som är under byggnad. Man har uppmanat att fästa uppmärksamhet vid kontakter i trånga pausutrymmen mellan andra än personer i samma arbetslag genom att differentiera och ordna tilläggsutrymmen.

Den epidemiologiska verksamheten har gett rekommendationer om hur den massallning som beställts av Helsinki Shipyard Oy ska riktas. Man har rekommenderat att smittade och exponerades passertillstånd sätts på is under isoleringen eller karantänen. Den epidemiologiska verksamheten har i samarbete med enheterna för smittsamma sjukdomar i arbetstagarnas hem-/bostadskommuner försökt förhindra att

epidemin sprids genom smittspårning. Epidemiologiska enheten har rekommenderat Helsinki Shipyard Oy att informera sina underleverantörer om arbetstagarnas möjlighet att uppsöka coronavaccination vid Helsingfors stads eller den andra bostads-/vistelsekommunens fasta eller tillfälliga vaccinationsställen. Enligt utlåtandet ligger Helsingfors stads vaccinationsställe på Busholmen nära Helsinki Shipyard Oy:s verksamhetsställe.

I redogörelsen sägs att Helsinki Shipyard Oy direkt och via sina underleverantörer har gett anvisningar om hygienåtgärder för att förhindra spridning av covid-19. Av arbetstagare som kommer från utlandet förutsätts i samband med inresan två negativa coronatest, varav det senare ska ha givits tidigast 72 timmar innan personen anländer till landet. Utan dessa erhålls inte passertillstånd.

Enligt utlåtandet har Helsinki Shipyard Oy ordnat en massallning för sina egna och sina underleverantörers anställda. Sällningen utfördes av 9Lives. Den 1 oktober 2021 meddelade Helsinki Shipyard att de testar alla de cirka 700 arbetstagarna anställda av underleverantörerna under vecka 40. I utlåtandet konstateras att testningens omfattning inte motsvarade det anmälda; 30 september 2021 testades 37, 5 oktober 2021 testades 329, 7 oktober 2021 testades 65 och 12 oktober 2021 testades 41. Vid sällningen konstaterades sammanlagt 87 fall bland de 472 testade.

Enligt utlåtandet har Helsinki Shipyard Oy:s epidemi redan i detta skede visat sig vara en av de mest omfattande smittkedjorna som spridits via arbetsgemenskapen i Helsingfors under hela pandemin.

I utlåtandet konstateras att Helsinki Shipyard Oy förutsätter fullt vaccinationsskydd av alla nya arbetstagare från och med den 1 december 2021.

I utlåtandet konstateras att trots ovan nämnda åtgärder har en betydande spridning av covid-19 konstaterats bland arbetstagare vid Helsinki Shipyard Oy.

Enligt utlåtandet har det varit svårt att kontakta och isolera de smittade. Största delen av dem har en annan hem- eller vistelsekommun än Helsingfors. Smittspårning har gjorts i samarbete med dessa kommuners enheter för smittsamma sjukdomar. Uppgifter om fall i andra kommuner har ofta kommit till dem epidemiologiska verksamheten med fördröjning från enheten för smittsamma sjukdomar i hem-/bostadskommunen eller från det företag (9Lives) som gjorde sällningen inom Helsinki Shipyard Oy:s område. Helsinki Shipyard Oy och dess underleverantörer har många utländska gästarbetare som vanligtvis arbetar i tre månaders rotation. Det har förekommit problem med att få rätt kontaktuppgifter och de smittade har inte svarat på telefonsamtal från smittspårare.

Enligt utlåtandet har många av de smittade eller deras förmän inte kunnat eller velat namnge personer som exponerats i närkontakt i arbetet eller på fritiden, varvid de inte har kunnat sättas i karantän. Många gästarbetare bor tillsammans i massinkvartering och samåker till jobbet. Dessa situationer är förknippade med en stor smittorisk. Det har förekommit problem i kommunikationen med anknytning till språk- och kulturskillnader. Enligt utlåtandet har de anställda inom den epidemiologiska verksamheten fått rutin med att använda telefontolkningstjänsten. Till smittspårningen av personer som talar ett annat språk än finska eller svenska som modersmål har man särskilt styrt anställda som talar den kontaktade personens modersmål. Alla känner inte till rätten till dagpenning för den som placeras i isolering eller karantän, vilket sannolikt har minskat beredskapen att samarbeta vid smittspårning.

Enligt utlåtandet har arbetsgivaren inte i tillräcklig omfattning fått de uppgifter som förutsätts i 40 a § i arbetarskyddslagen 738/2020 om personer som exponerats för covid-19 på arbetsplatsen. Enligt redogörelsen från Helsinki Shipyard Oy verkar sammanlagt 497 företag på varvsområdet. Helsinki Shipyard Oy har gett underleverantörernas kontaktuppgifter till den epidemiologiska verksamheten tillsammans med information från underleverantörerna om exponerade personer. Den epidemiologiska verksamheten har haft svårigheter att kombinera fallen som kommit till kännedom med den egentliga arbetsgivaren, eftersom uppgifterna inte har erhållits från den smittade eller från Helsinki Shipyard Oy. Helsinki Shipyard Oy har lämnat in en lista över uppgifter om de anställdas passerkontroll, men de anställdas personbeteckningar eller, om sådana saknas, födelsedatum och kontaktuppgifter (adress och telefonnummer) har inte erhållits trots upprepade förfrågningar. Av passerkontrolluppgifterna framgår personens namn, födelsetid, personnummer och yrkesbeteckning i Helsinki Shipyard Oy:s system eller arbetsgivarföretagets namn samt tider då personen kommit till och lämnat arbetsplatsen. I utlåtandet konstateras att man med hjälp av adressuppgifterna kunde ha placerat alla personer med den största exponeringsrisken i karantän i samma hushåll. Helsinki Shipyard Oy har upprepade gånger informerats om problemen med leveransen av uppgifter om de exponerade och om riskerna med detta.

I utlåtandet konstateras att isolering och kartläggning av exponerade personer försattandet av dem i karantän av ovan nämnda orsaker inte har genomförts trots den epidemiologiska verksamhetens försök, vilket för sin del har lett till att epidemin har utvidgats. Vid samarbetsmötena den 27 september .2021, den 6 oktober .2021 och den 11 oktober 2021 betonade man för Helsinki Shipyard Oy:s representanter att nyttan av sällningen i hanteringen av epidemin i första hand är att man med hjälp av testerna snabbt kan sätta exponerade till konstaterade fall i karantän, vilket förhindrar fortsatta smittor.

Enligt utlåtandet löper i synnerhet de gästarbetare som kommer från länder med låg vaccinationstäckning, som arbetar i rotationer och bor i

gemensam inkvartering en betydande risk för SARS-CoV-2-smitta. Att förelägga om obligatoriska hälsokontroller är en proportionell åtgärd, som gör det möjligt att upptäcka smitta, varvid smittkedjor kan förhindras genom smittspårning. Utan en obligatorisk hälsokontroll kan till exempel nya arbetstagare eller exponerade arbetstagare inte testas på ett heltäckande sätt. På grund av det stora antalet underleverantörer och personalomsättningen är det mycket svårt att hantera epidemin och det är inte tillräckligt effektivt att frivilligt testa eller rikta förordnandet endast till en enskild arbetstagare åt gången.

I utlåtandet konstateras vidare att genomförandet av hygienåtgärder inklusive anvisningar om användning av munskydd och undvikande av närkontakter ska ges kontinuerligt och övervakas. En så bra vaccinationstäckning som möjligt förhindrar smitta och särskilt de svåra sjukdomsformerna. En förutsättning för effektiv smittspårning är att uttömmande uppgifter som behövs vid smittspårning lämnas in till den epidemiologiska verksamheten utan dröjsmål.

I utlåtandet konstateras att Helsingfors stad verkar i området utan regionförvaltningsverkets bestämmelse med stöd av 14 § i lagen om smittsamma sjukdomar och ordnar den testning som behövs. Däremot anses det vara behövligt att regionförvaltningsverket i enlighet med 16 § i lagen om smittsamma sjukdomar bestämmer att det är obligatoriskt att delta i hälsokontroller som Helsingfors stad ordnar för personer som arbetar på Helsinki Shipyard Oy:s verksamhetsställen.

I utlåtandet berättas att Helsinki Shipyard Oy enligt överenskommelse med Helsinki Shipyard Oy har ordnat en hälsokontroll som inkluderar coronatestning för varvets arbetstagare, men att kontrollerna inte har genomförts i den omfattning som överenskommit. Helsinki Shipyard Oy kan fortfarande ordna testning, men dessutom kommer Helsingfors stad att ordna en hälsokontroll enligt 14 § i lagen om smittsamma sjukdomar och övervaka att hälsoundersökningarna utförs på varvet i den omfattning som förebyggandet av COVID-19-epidemin förutsätter.

Helsingfors stad anser att det är nödvändigt att regionförvaltningsverket föreskriver att en obligatorisk hälsokontroll ska ordnas vid Helsinki Shipyard Oy:s verksamhetsställen för dem som vistas i Helsingfors stads område för att förhindra att covid-19 sprids. Deltagande i hälsokontrollen i fråga anses vara nödvändigt för att förhindra spridningen av covid-19-smittsamma sjukdomar på alla Helsinki Shipyard Oy:s verksamhetsställen i Helsingfors stad.

Enligt Helsingfors stads utlåtande kan ovan nämnda åtgärder inte genomföras genom individuella beslut enligt 16 § 2 mom. i lagen om smittsamma sjukdomar.

I utlåtandet anges att Helsingfors epidemiologiska verksamhet ordnar en omfattande hälsokontroll i Helsingfors Shipyard Oy:s lokaler den 15 oktober 2021 och den 19 oktober 2021. För detta ändamål har man också bett om handräckning av polisen.

Enligt utlåtandet ska de obligatoriska hälsokontrollerna kunna fortsätta tills epidemisituationen på Helsinki Shipyard Oy:s verksamhetsställe på Skeppsgatan 1 är under kontroll och man har kunnat påvisa att det vaccinationsskydd och den testning som förutsätts för de anställda som anländer från länder med låg vaccinationstäckning till rotationen den 1 december 2021 sker i praktiken och inga nya epidemier konstateras. Enligt Helsingfors stads bedömning ska beslutet vara i kraft fram till den 30 april 2022.

Enligt ett utlåtande av Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikts tf. chefsöverläkare Jari Petäjä och infektionsöverläkare Asko Järvinen den 14 oktober 2021 har Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt flera gånger varit i kontakt med Helsingfors stads hälsovårdsmyndigheter på grund av covid-19-infektioner som förekommer bland personer som arbetar på varvet vid Helsinki Shipyard Oy.

Enligt utlåtandet har det förekommit omfattande covid-19-infektioner bland dem som arbetar på varvet och smittkedjorna är fortfarande aktiva. Enligt Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikts uppfattning har Helsingfors stads hälsovårdsmyndigheter med alla till buds stående åtgärder strävat efter att utreda och bryta smittkedjorna. Enligt dem har problemet varit att få personuppgifter på varvet och att få personerna att genomgå ett SARS-CoV-2-test.

Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt konstaterar i sitt utlåtande att deras uppfattning är att det inte är möjligt att få covid-19-epidemin bland arbetstagare vid Helsinki Shipyard Oy att lugna ner sig utan en tillräckligt omfattande testning och karantän av smittsamma personer. Under ett enskilt testtillfälle är det inte möjligt att identifiera personer som smittar på ett tillräckligt omfattande sätt, utan det behövs upprepade testtillfällen. Därför anser Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt att det är nödvändigt med ålägganden om skyldigheter för hälsokontroller enligt 15 och 16 § i lagen om smittsamma sjukdomar och att förordnandets varaktighet är tillräckligt lång för att man ska kunna bryta de kontinuerliga infektionerna och undvika smitta som den rörliga personalen producerar.

Generaldirektören för Institutet för hälsa och välfärd Markku Tervahauta och direktör Mika Salminen konstaterar i sitt utlåtande daterat den 15 oktober 2021 att den egentliga bedömningen av de åtgärder som behövs ska göras av de regionala och lokala behöriga hälsovårdsmyndigheterna, som har noggranna kunskaper och en lägesbild av de rådande förhållandena i varje situation.

I utlåtandet konstateras att THL enligt 7 § 2 mom. i lagen om smittsamma sjukdomar fungerar som expertmyndighet för bekämpning av smittsamma sjukdomar och stöder regionförvaltningsverken med sin sakkunskap i dessa frågor. I utlåtandet konstateras att ordnandet av riktade hälsokontroller i allmänhet kan vara ett ändamålsenligt och

nödvändigt sätt att förhindra spridningen av coronavirussmitta som sprider sig på en viss arbetsplats, såsom ett varv, men en bedömning av detta ska göras separat för varje situation.

THL har via det som nämns i begäran om utlåtande och via Helsingfors stads och HNS utlåtanden tagit del av situationen och anser att slutsatserna i HNS utlåtande är motiverade. THL:s sakkunniguppfattning, utifrån de uppgifter som finns om den aktuella situationen, är att det är nödvändigt att ordna en systematisk och långvarig hälsokontroll för att förhindra att coronavirusinfektioner sprids på varvet med beaktande av bland annat den stora omsättningen av arbetstagare, utmaningarna att bedöma tillförlitligheten hos olika utländska intyg och upprepade covid-19-epidemier under motsvarande förhållanden. När de svårigheter med att få information om de exponerade som uppkommit i situationen och svårigheterna att dämpa spridningen med andra åtgärder dessutom beaktas, kan det vara nödvändigt att ordna obligatoriska hälsokontroller för att förebygga smitta.

Den 19 oktober 2021 lämnade Elina Erra, specialist inom epidemiologisk verksamhet vid Helsingfors stad, på regionförvaltningsverkets begäran mer information om situationen vid Helsinki Shipyard Oy.

Enligt Erra ordnades den 15 oktober 2021 en hälsokontroll på Helsinki Shipyard Oy:s varv i vilken cirka 580 varvsarbetare deltog. För cirka 500 gjordes ett coronavirustest. Sammanlagt 45 nya fall av coronavirus konstaterades. Dessutom försattes 212 personer i karantän på plats. Enligt Erra använde alla som kom till hälsoundersökningen munskydd, tidigare hade det förekommit brister i användningen av munskydd. Dessutom hade handdesinfektionsmedel erbjudits. Enligt Erra hann man inte inspektera pausrum och omklädningsrum. Åtminstone en del av arbetstagarna utnyttjar samåkning från boendet till varvet.

Enligt Erra förhöll sig arbetstagarna i huvudsak sakligt till hälsokontrollen och man fick inte kännedom om någon som vägrade. Enligt teamets rapport hade man fått höra osakligheter, men inga hot rapporterades. Polisen hade ombetts ge de anställda handräckning för att få person- och kontaktuppgifter.

Erra hänvisar i sitt utlåtande till sjukvårdsdistriktets bedömning att antalet infektioner på varvet utgör ett hot mot att smitta i större utsträckning sprids till samhället. I ljuset av de siffror som utredningen hänvisar till är belastningen på sjukhusvården för närvarande betydande vid HUS. Antalet covid-19-fall inom den specialiserade sjukvården har fortsatt att öka vid HUS och den 18 oktober 2021 hade antalet patienter ökat till 55 patienter, vilket är det högsta antalet patienter sedan våren 2021. Antalet patienter som fick intensivvård var 13, men ökningen av antalet personer som vårdas på vårdavdelning torde öka antalet

patienter inom intensivvården redan under de närmaste dagarna så att den elektiva operationsverksamheten sannolikt måste minskas.

Erra konstaterar också att epidemin har konsekvenser för den övriga smittspårningen och arbetet med smittsamma sjukdomar i Helsingfors stads epidemiologiska verksamhet.

Enligt promemorian från Regionförvaltningsverket i Södra Finland och Helsingfors stads samarbetsmöte 1.11.2021 varierar antalet anställda på varvet i Helsingfors och enligt den senaste informationen finns det cirka 1 330 anställda i området, varav cirka 450 är anställda vid Helsinki Shipyard Oy och resten hos underleverantörer.

Vid Helsingfors Shipyard Oy:s verksamhetsställe har Helsingfors stad ordnat hälsokontroller 15.10.2021 och 21.10.2021. Från och med 18.9.2021 har Helsingfors stad fått kännedom om sammanlagt 285 coronafall. Enligt Helsingfors stad har man ännu inte lyckats nå 200–400 anställda, eftersom varvets arbetstagarpool är föränderlig. Arbetstagarna har dock testats i stor omfattning och vid behov placerats i karantän. Dessutom har man observerat att användningen av munskydd inte helt förverkligas på varvet.

Enligt samarbetsmötets promemoria försöker man eventuellt kringgå regionförvaltningsverkets beslut enligt 16 § i lagen om smittsamma sjukdomar bland annat genom att en del av varvets anställda registreras som besökare.

Enligt promemorian konstaterades vid samarbetsmötet att regionförvaltningsverkets beslut ESAVI/35013/2021 20.10.2021 borde utvidgas och preciseras så att beslutet gäller alla personer som vistas på Helsingfors Shipyard Oy:s verksamhetsställe. Helsingfors stad har ansett att denna ändring är ändamålsenlig och motiverad.

HÖRANDE

En hörandeprocess hade kunnat äventyra syftet med det här beslutet. Den försening hörandet hade medfört skulle ha inneburit betydande olägenheter för människors hälsa och den allmänna säkerheten. Därför har regionförvaltningsverket med stöd av 34 § 2 momentet 4 punkten i förvaltningslagen (434/2003) inte ordnat något hörande i ärendet.

REGIONFÖRVALTNINGSVERKETS BESLUT OCH MOTIVERING

Föreläggande

Regionförvaltningsverket i Södra Finland förordnar med stöd av 16 § i lagen om smittsamma sjukdomar alla personer som vistas på området vid Helsinki Shipyard Oy:s verksamhetsställe att delta i den hälsokontroll som Helsingfors stad ordnar med stöd av 14 § i lagen om smittsamma sjukdomar för att förhindra spridningen av den allmänfarliga covid-19 som orsakas av SARS-CoV-2-viruset.

Helsinki Shipyard Oy har sitt verksamhetsställe i Helsingfors stad på adressen Skeppsgatan 1, 00151 Helsingfors.

Föreläggandet är i kraft under perioden 10.11.2021–31.1.2022.

Detta beslut ersätter föreläggandet (ESA VI/35013/2021) enligt 16 § i lagen om smittsamma sjukdomar som Regionförvaltningsverket i Södra Finland meddelade 20.10.2021 för tiden 10.11.2021–31.1.2022.

Motivering

Tillämpade bestämmelser

Enligt 7 § i grundlagen (731/1999) har alla rätt till liv och till personlig frihet, integritet och trygghet.

Enligt 10 § i grundlagen är vars och ens privatliv, heder och hemfrid tryggade.

Enligt 22 § i grundlagen ska det allmänna se till att de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna tillgodoses.

Enligt 1 § i lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016) är syftet med lagen att förebygga smittsamma sjukdomar och spridningen av dem samt deras negativa konsekvenser för människor och samhället.

Enligt 6 § i lagen om smittsamma sjukdomar ska statliga myndigheter och sakkunniginrättningar som avses i denna lag samt kommunerna och samkommunerna systematiskt bekämpa smittsamma sjukdomar och förbereda sig på störningar inom hälso- och sjukvården. De ska inom sitt verksamhetsområde vidta omedelbara åtgärder efter att ha fått vetskap om förekomsten av eller risken för en smittsam sjukdom som kräver bekämpningsåtgärder.

Enligt 8 § i lagen om smittsamma sjukdomar samordnar och övervakar regionförvaltningsverket bekämpningen av smittsamma sjukdomar i sitt område. Regionförvaltningsverket övervakar också att samkommunerna för sjukvårdsdistrikten har regional beredskap för störningar inom hälso- och sjukvården. Regionförvaltningsverket övervakar att bekämpningsarbetet genomförs i enlighet med bestämmelserna samt att nationella planer och social- och hälsovårdsministeriets beslut verkställs. Regionförvaltningsverket ska ha en ansvarig läkare för smittsamma sjukdomar som står i tjänsteförhållande till verket.

Samkommunen för sjukvårdsdistriktet styr och stöder kommunerna och verksamhetsenheterna inom socialvården och hälso- och sjukvården i bekämpningen av smittsamma sjukdomar med sin medicinska expertis, utvecklar regionalt diagnostiken och behandlingen av smittsamma sjukdomar och utreder epidemier tillsammans med kommunerna. Sjukvårdsdistriktet bereder sig på bekämpning och vård av exceptionella

epidemier samt sörjer för utvecklingen av bekämpningen av vårdrelaterade infektioner vid verksamhetsenheterna inom socialvården samt hälso- och sjukvården i sitt område. Samkommunen för ett sjukvårdsdistrikt ska ha en ansvarig läkare för smittsamma sjukdomar som står i tjänsteförhållande till verket.

Samkommunerna för regionförvaltningsverket och sjukvårdsdistrikten inom dess verksamhetsområde ska samarbeta för att bekämpa smittsamma sjukdomar. Regionförvaltningsverket fattar administrativa beslut som föreskrivs i den här lagen genom att utnyttja samkommunens för sjukvårdsdistriktet, specialansvarsområdets och Institutet för hälsa och välfärds sakkännedom. Den regionala beredskapen och beredskapsplaneringen för bekämpning av smittsamma sjukdomar ska genomföras så som föreskrivs i 38 § i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) med beaktande också av verksamheten inom företagshälsovården och den privata hälso- och sjukvården.

Enligt 9 § i lagen om smittsamma sjukdomar är det kommunens skyldighet att i sitt område ordna bekämpningsarbetet mot smittsamma sjukdomar som avses i lagen som en del av folkhälsoarbetet så som det föreskrivs i folkhälsolagen (66/1972), hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) och denna lag. I kommunen ska det finnas en läkare som står i tjänsteförhållande till kommunen och ansvarar för smittsamma sjukdomar. Den läkare som vid hälsovårdscentralen ansvarar för smittsamma sjukdomar ska utreda arten och utbredningen av en misstänkt eller konstaterad smittsam sjukdom samt vidta behövliga åtgärder för att förhindra att sjukdomen sprids. Bekämpande av smittsamma sjukdomar omfattar i denna lag förebyggande, tidigt konstaterande och uppföljning av smittsamma sjukdomar, behövliga åtgärder för utredning eller bekämpning av epidemier samt undersökning, vård och medicinsk rehabilitering av den som insjuknat eller misstänks ha insjuknat i en smittsam sjukdom samt bekämpning av vårdrelaterade infektioner. Närmare bestämmelser om kommunernas tjänster för att förebygga spridningen av smittsamma sjukdomar utfärdas genom förordning av statsrådet.

Enligt 14 § i lagen om smittsamma sjukdomar ska kommunen anordna allmänna vaccinationer och hälsokontroller för att förebygga smittsamma sjukdomar. Det är frivilligt att delta i vaccinationer eller hälsokontroller.

Enligt 15 § i samma lag kan regionförvaltningsverket förordna om hälsokontroll av personer som vistas på någon ort inom dess verksamhetsområde eller på vissa arbetsplatser, i vissa inrättningar, i färdmedel eller på liknande ställen, om undersökningen behövs för förhindrande av att en allmänfarlig smittsam sjukdom sprids. Det är frivilligt att delta i hälsokontrollen.

Hälsokontrollen görs av läkare eller under läkares uppsikt av någon annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården med lämplig

utbildning. Som en del av kontrollen kan nödvändiga prover tas och andra undersökningar utföras som inte medför betydande olägenhet för den som undersöks.

En arbetstagare har rätt att gå till hälsokontrollen eller undersökningen som avses i 1 momentet under arbetstid, om det inte utan svårighet är möjligt någon annan tid. Den tid som arbetstagaren av den regelbundna arbetstiden använder för syftet ovan räknas som arbetstid.

Enligt 16 § i lagen om smittsamma sjukdomar kan regionförvaltningsverket besluta att det är obligatoriskt att delta i hälsokontroller som avses i 14 och 15 § om det är nödvändigt för att förebygga spridningen av en allmänfarlig smittsam sjukdom eller en sjukdom som med fog misstänks vara en allmänfarlig smittsam sjukdom. Beslutet kan riktas till en enskild person eller till flera personer.

Den läkare i tjänsteförhållande som i kommunen eller sjukvårdsdistriktet ansvarar för smittsamma sjukdomar fatta beslut om obligatorisk hälsokontroll av en enskild person, om det är nödvändigt för att förebygga spridningen av en allmänfarlig smittsam sjukdom eller en sjukdom som med fog misstänks vara en allmänfarlig smittsam sjukdom.

I 22 § i lagen om smittsamma sjukdomar bestäms det att den som har insjuknat eller med fog misstänks ha insjuknat i en allmänfarlig eller övervakningspliktig smittsam sjukdom och den som har utsatts eller med fog misstänks ha utsatts för smitta av en sådan sjukdom ska för den yrkesutbildade person inom hälso- och sjukvården som utreder saken uppge sitt namn, sitt födelsedatum eller sin personbeteckning, sina kontaktuppgifter, sin hemkommun och eventuell annan vistelseort samt andra nödvändiga uppgifter som behövs för att förhindra spridningen av den smittsamma sjukdomen. Den som insjuknat eller med fog misstänks ha insjuknat i en allmänfarlig eller övervakningspliktig smittsam sjukdom ska, för att förhindra att den smittsamma sjukdomen sprids, för den yrkesutbildade person inom hälso- och sjukvården som utreder saken uppge sin uppfattning om hur, när och var han eller hon har smittats samt namnen på de personer som eventuellt kan ha varit smittkälla eller kan ha blivit smittade.

I 60 § i lagen om smittsamma sjukdomar bestäms det att om det finns en uppenbar risk för att en allmänfarlig smittsam sjukdom eller en sjukdom som med fog misstänks vara en allmänfarlig smittsam sjukdom ska spridas och sjukdomsspridningen inte kan förhindras på något annat sätt, kan den läkare i tjänsteförhållande som i kommunen ansvarar för smittsamma sjukdomar eller den läkare i tjänsteförhållande som i samkommunen för sjukvårdsdistriktet ansvarar för smittsamma sjukdomar besluta att en person ska hållas i karantän i högst en månad. Beslut om karantän kan meddelas den som konstaterats eller med fog misstänks ha utsatts för en allmänfarlig smittsam sjukdom eller en sjukdom som med fog misstänks vara en allmänfarlig smittsam sjukdom.

Den läkare i tjänsteförhållande som i kommunen ansvarar för smittsamma sjukdomar eller den läkare i tjänsteförhållande som i samkommunen för sjukvårdsdistriktet ansvarar för smittsamma sjukdomar kan fatta beslut om karantän också oberoende av den persons vilja som avses i 1 mom.

I 88 § i lagen om smittsamma sjukdomar hänvisas till 44 kapitlet 2 § i strafflagen (39/1889) som innehåller bestämmelser om straff för hälsoskyddsförseelse. Enligt bestämmelsen i strafflagen ska den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet bryter mot den skyldighet som påförts enligt 16 § i lagen om smittsamma sjukdomar dömas till böter eller fängelse i högst tre månader för hälsoskyddsförseelse.

89 § 1 mom. i lagen om smittsamma sjukdomar säger att om Institutet för hälsa och välfärd, regionförvaltningsverket, det kommunala organ som ansvarar för bekämpningen av smittsamma sjukdomar, den läkare som i kommunen ansvarar för smittsamma sjukdomar eller den läkare som i samkommunen för sjukvårdsdistriktet ansvarar för smittsamma sjukdomar konstaterar att spridningen av en allmänfarlig smittsam sjukdom eller en sjukdom som med fog misstänks vara en allmänfarlig smittsam sjukdom inte kan förhindras på något annat sätt ska polisen, räddningsmyndigheten, Forsvarsmakten, Gränsbevakningsväsendet eller Tullen på begäran av någon av dem lämna handräckning. En förutsättning för handräckningen är att den inte äventyrar utförandet av andra viktiga uppgifter som ska skötas av den myndighet som lämnar handräckning.

Enligt 1 § 1 momentet 14 punkten i statsrådets förordning om smittsamma sjukdomar är infektionen som orsakas av den nya typen av coronavirus en allmänfarlig smittsam sjukdom.

Slutsatser

Ur ett samhällsligt perspektiv är det viktigt att förebygga spridningen av den smittsamma sjukdomen covid-19 för att medborgarnas grundläggande rätt till liv och trygghet ska kunna säkras. När det gäller att förebygga spridningen av covid-19-smitta består de centrala metoderna av att identifiera smittkällor och dem som har exponerats för smitta samt att förhindra fortsatt smittspridning.

Enligt 16 § i lagen om smittsamma sjukdomar kan regionförvaltningsverket besluta att det är obligatoriskt att delta i hälsokontroller som avses i 14 och 15 § i lagen om smittsamma sjukdomar, om det är nödvändigt för att förebygga spridningen av en allmänfarlig smittsam sjukdom eller en sjukdom som med fog misstänks vara en allmänfarlig smittsam sjukdom. Beslutet kan riktas till en enskild person eller till flera personer.

Enligt de uppgifter som regionförvaltningsverket fått har det konstaterats rikligt med covid-19-infektioner på Helsinki Shipyard Oy:s

verksamhetsställe i Helsingfors stad. Under tiden 18.9–13.10.2021 har många fall av smitta observerats Vid Helsinki Shipyard Oy:s verksamhetsställe, sammanlagt 200 covid-19-fall. På verksamhetsstället arbetar cirka 1 100 anställda. Tidigare har det inte förekommit omfattande coronavirusepidemier på Helsinki Shipyard Oy:s verksamhetsställe.

Enligt en utredning som lämnats till regionförvaltningsverket har det förekommit problem med att spåra den coronavirussmitta som är kopplad till Helsinki Shipyard Oy:s verksamhetsställe. Dessutom bor de som arbetar på Helsinki Shipyard Oy:s verksamhetsställe inom flera kommuners område, ofta också i gemensam inkvartering och de använder samtransport. Helsinki Shipyard Oy har utfört coronavirustester på verksamhetsstället, men mängderna har varit små, i synnerhet med beaktande av den aktuella epidemisituationen.

Från och med den 15 oktober 2021 har Helsingfors stad inlett hälsokontroller vid Helsinki Shipyard Oy:s verksamhetsställe för att främja dämpandet av epidemin. Det har varit frivilligt att delta i dessa hälsokontroller. Ett eventuellt förordnande om obligatorisk hälsokontroll har med stöd av 16 § 2 mom. i lagen om smittsamma sjukdomar kunnat meddelas för en enskild persons del. Helsingfors stad har dock redan i sitt utlåtande den 14 oktober 2021 bedömt att hanteringen av epidemin på grund av det stora antalet underleverantörer och personalomsättningen är mycket utmanande och frivillig testning eller att förordnandet riktas endast till en enskild arbetstagare åt gången inte är en tillräckligt effektiv åtgärd.

Enligt Helsingfors stads utlåtande löper i synnerhet de gästarbetare som kommer från länder med låg vaccinationstäckning, som arbetar i rotationer och bor i gemensam inkvartering en betydande risk för SARS-CoV-2-smitta. Att förelägga om obligatoriska hälsokontroller är en proportionell åtgärd, som gör det möjligt att upptäcka smitta, varvid smittkedjor kan förhindras genom smittspårning. Utan en obligatorisk hälsokontroll kan till exempel nya arbetstagare eller exponerade arbetstagare inte testas på ett heltäckande sätt.

I Helsingfors stads utlåtande konstateras att Helsingfors stad verkar i området utan regionförvaltningsverkets bestämmelse med stöd av 14 § i lagen om smittsamma sjukdomar och ordnar den testning som behövs. Däremot anses det vara nödvändigt att regionförvaltningsverket i enlighet med 16 § i lagen om smittsamma sjukdomar bestämmer att det är obligatoriskt att delta i hälsokontroller som Helsingfors stad ordnar för personer som arbetar på Helsinki Shipyard Oy:s verksamhetsställen.

Helsingfors stad hänvisar i sitt utlåtande av den 19 oktober 2021 till sjukvårdsdistriktets bedömning att antalet infektioner på varvet utgör ett hot mot att smitta i större utsträckning sprids till samhället. I ljuset av de siffror som utredningen hänvisar till är belastningen på sjukhusvården för

närvarande betydande vid HUS. Antalet covid-19-fall inom den specialiserade sjukvården har fortsatt att öka vid HUS och den 18 oktober 2021 hade antalet patienter ökat till 55 patienter, vilket är det högsta antalet patienter sedan våren 2021. Antalet patienter som fick intensivvård var 13, men ökningen av antalet personer som vårdas på vårdavdelning torde öka antalet patienter inom intensivvården redan under de närmaste dagarna så att den elektiva operationsverksamheten sannolikt måste minskas.

Enligt uppgifterna i THL:s coronakarta den 19 oktober 2021 har incidensen under 14 dygn varit 175 per 100 000 personer i hela HUS-området och 218,7 i Helsingfors.

Institutet för hälsa och välfärd anser att det är nödvändigt att ordna en systematisk och långsiktig hälsokontroll för att förhindra att coronavirusinfektioner sprids på varvet, med beaktande av bland annat den stora omsättningen av arbetstagare, utmaningarna att bedöma tillförlitligheten hos olika utländska intyg och upprepade covid-19-epidemier under motsvarande förhållanden. När de svårigheter med att få information om de exponerade som uppkommit i situationen och svårigheterna att dämpa spridningen med andra åtgärder dessutom beaktas, kan det vara nödvändigt att ordna obligatoriska hälsokontroller för att förebygga smitta.

Enligt promemorian från Regionförvaltningsverket i Södra Finland och Helsingfors stads samarbetsmöte 1.11.2021 har Helsingfors stad ordnat hälsokontroller vid Helsingfors Shipyard Oy:s verksamhetsställe 15.10.2021 och 21.10.2021. Från och med 18.9.2021 har Helsingfors stad fått kännedom om sammanlagt 285 coronafall. Enligt Helsingfors stad har man ännu inte lyckats nå 200–400 anställda, eftersom varvets arbetstagarpool är föränderlig.

Enligt samarbetsmötets promemoria försöker man eventuellt kringgå regionförvaltningsverkets beslut enligt 16 § i lagen om smittsamma sjukdomar bland annat genom att en del av varvets anställda registreras som besökare. Vid samarbetsmötet konstaterades att regionförvaltningsverkets beslut ESAVI/35013/2021 20.10.2021 borde utvidgas och preciseras så att beslutet gäller alla personer som vistas på Helsingfors Shipyard Oy:s verksamhetsställe. Helsingfors stad har ansett att denna ändring är ändamålsenlig och motiverad.

Regionförvaltningsverket anser fortfarande att det för att förhindra att covid-19-smitta sprids är nödvändigt att förordna att det är obligatoriskt att delta i hälsokontrollen vid Helsinki Shipyard Oy:s verksamhetsställe och att beslutet utvidgas att gälla alla personer som vistas vid Helsinki Shipyard Oy:s verksamhetsställe. De utlåtanden i ärendet som lämnats till regionförvaltningsverket talar för obligatoriska och nödvändiga hälsokontroller. Av utlåtandena framgår att de hälsokontroller som redan utförts av Helsinki Shipyard Oy och andra åtgärder för att förebygga spridningen av covid-19 inte har haft tillräcklig effekt för att förebygga

smitta. För att förebygga smitta är det nödvändigt att bryta smittkedjorna där sådana tydligt kan observeras och avbrytas genom förebyggande åtgärder, som obligatoriska hälsokontroller. Därför anser regionförvaltningsverket att förordnandet om obligatoriska hälsokontroller i enlighet med 6 § i förvaltningslagen står i rätt proportion till det eftersträvade målet att förebygga covid-19-infektioner.

Vid prövningen av åtgärderna har man dessutom beaktat att beslutet har konsekvenser för samhället, ekonomin, näringslivet och grundläggande fri- och rättigheter. Ordlandet av hälsokontrollen och deltagandet i den begränsar näringsverksamheten vid Helsinki Shipyard Oy och verksamheten för de personer som vistas på dess område. 18 § i grundlagen tryggar näringsfrihet, 7 § personlig frihet, integritet och säkerhet samt 10 § skydd för privatlivet. Begränsningen grundar sig på 16 § i lagen om smittsamma sjukdomar och har gjorts med beaktande av så små begränsningar som möjligt i enlighet med 6 § i förvaltningslagen för att förhindra att smitta sprids, med vilka man dock kan åstadkomma en minskning av antalet smittor. Med det här beslutet begränsas verksamheten endast till den del det är nödvändigt med tanke på att det epidemiologiska läget är accelererande och osäkert.

Det är vanligt med personalrotation i arbetsförhållanden vid varv och detta sker vid Helsinki Shipyard Oy i tre månaders perioder. Beslutet har också fattats för att täcka kommande rotationer och man har uppskattat att man genom att låta beslutet gälla fram till den 31 januari 2022 kan följa upp hur de obligatoriska hälsokontrollerna påverkar förebyggandet av smitta. Detta är nödvändigt för att förhindra spridningen av en allmänfarlig smittsam sjukdom.

På basis av det ovan konstaterade är detta förordnande nödvändigt för att förhindra att den smittsamma sjukdomen sprids inom Helsingfors stads område i den omfattning som anges i beslutet. I beslutet har man beaktat att begränsningarna i enlighet med den sakkunnigbedömning som erhållits i ärendet riktas till kända smittkällor till vilka regionförvaltningsverket har behörighet och som har väsentlig betydelse för smittsituationen i området. Enligt de sakkunnigbedömningar som lämnats till regionförvaltningsverket är förordnandet om att delta i obligatoriska hälsokontroller nödvändig för att förhindra att covid-19 sprids.

Helsingfors stad har i sitt utlåtande 14.10.2021 konstaterat att hälsokontroller ordnas i Helsinki Shipyard Oy:s lokaler med stöd av 14 § i lagen om smittsamma sjukdomar och har inte ansett det nödvändigt att fatta ett beslut enligt 15 § i lagen om smittsamma sjukdomar genom vilket Helsingfors stad förpliktas att utföra hälsokontroller. Helsingfors stad har vid sitt möte 1.11.2021 berättat om de hälsokontroller som ordnats fram till dess samt om de fortsatta åtgärder som planerats. Det står enligt Regionförvaltningsverkets uppfattning klart att Helsingfors stad med stöd av 14 § i lagen om smittsamma sjukdomar i fortsättningen

ordnar hälsokontroller i Helsinki Shipyard Oy:s lokaler i den omfattning som hälsosäkerheten förutsätter, om epidemisituationen kräver det. Därmed ger regionförvaltningsverket inte Helsingfors stad en föreskrift enligt 15 § i lagen om smittsamma sjukdomar. Regionförvaltningsverket fortsätter dock att följa med hur situationen utvecklas och om situationen i fortsättningen förutsätter det kan det även snabbt förordna om skyldigheter genom ett beslut av regionförvaltningsverket som ges med stöd av 15 § i lagen om smittsamma sjukdomar.

Regionförvaltningsverket konstaterar slutligen att det även i övrigt följer med situationen för Helsinki Shipyard Oy:s covid-19-epidemi. Regionförvaltningsverket har i detta skede kunnat bedöma att beslutet om obligatoriska hälsokontroller är nödvändigt fram till den 31 januari 2022, men beslutets giltighet kan vid behov fortsätta om epidemin inte har minskat tillräckligt fram till dess. Regionförvaltningsverket upphäver också beslutet genast om det inte längre bedöms vara nödvändigt.

TILLÄMPADE BESTÄMMELSER

Grundlagen (731/1999) 7, 22 §

Lag om smittsamma sjukdomar (1227/2016) 1, 6, 8, 9, 14, 15, 16, 22, 60, 88 och 89 §

Strafflagen (39/1889) 44 §

Statsrådets förordning om smittsamma sjukdomar (146/2017) 1 §

SÖKANDE AV ÄNDRING

Enligt 90 § 1 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar får det här beslutet överklagas genom besvär hos Tavastehus förvaltningsdomstol. En besväransvisning är bifogad.

VERKSTÄLLANDE

Detta beslut verkställs omedelbart med stöd av 91 § i lagen om smittsamma sjukdomar trots eventuellt överklagande.

MER INFORMATION

Ytterligare information ges vid behov av regionförvaltningsöverläkare Laura Nikunen tfn 0295 016000 (växeln).

direktör

Kristiina Poikajärvi

regionförvaltningsöverläkare

Laura Nikunen

DISTRIBUTION OCH PRESTATIONSavgIFT**Beslutet delges genom offentlig delgivning**

Delgivningen av det här beslutet sker genom offentlig delgivning. Beslutet hålls till påseende vid Regionförvaltningsverket i Södra Finland till och med 31.1.2022. Ett meddelande om att beslutet finns till påseende har publicerats i det allmänna datanätet på regionförvaltningsverkets webbsida avi.fi/sv/offentliga-delgivningar.

Delfåendet av beslutet anses ha skett den sjunde dagen efter att ovan nämnda meddelande publicerades på regionförvaltningsverkets webbplats.

För kännedom

Helsinki Shipyard Oy

Helsingfors stad

Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt

Polisinrättningen i Helsingfors

Helsingfors stads räddningsverk

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården

Institutet för hälsa och välfärd

Social- och hälsovårdsministeriet

Avgiftsfritt